

MICHAELA ELLA HAJDUKOVÁ

MÁGIA BOHÉMY

MOTYL

MÁGIA BOHÉMY

Autorke vo vydavateľstve Motýl vyšli tituly:

Vôňa kávy a chuť absintu
Severská princezná
Sudička zo severu
Sľub cisárovnej Sisi
Germánka
Kráľovná krvi
Záhrada umenia
Zimný palác
Berlínske hviezdy
Netopierka
Démonov anjel
Rekviem pre anjela
ZlatovláSSka
Draculova žena
Tanečnica
Dorianova kliatba
Nepriзнaná
Nájdem ťa v čase
Nemecké dievča neplače
Zákon krvi

MICHAELA ELLA HAJDUKOVÁ

MÁGIA BOHÉMY

VYDAVATELSTVO MOTÝL

MÁGIA BOHÉMY

Copyright © 2025 Michaela Ella Hajduková

Zodpovedná redaktorka: Anetta Letková

Ilustrácia obálky: Hana Hnízdovalá

Grafická úprava: Zuzana Ondrovičová

Vydalo: Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o.

www.vydavatelstvomotyl.sk

Vydanie prvé. Rok vydania 2025

Tlač: TBB, a. s., Banská Bystrica, BN: 148964/01

Vydavateľstvo Motýľ, s. r. o.

Dunajská 48, 811 08 Bratislava, Slovensko

Telefón: 02/381 045 81

e-mail: info@vydavatelstvomotyl.sk

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť akýmkoľvek spôsobom vrátane elektronického, mechanického, fotografického či iného záznamu bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN: 978-80-8164-426-9

PROLÓG

SALZBURG JANUÁR 1991

Haunspergstrasse nebola v to piatkové predpoludnie taká rušná, ako si ju predstavovala mladá žena kráčajúca okolo zástupu stromov vzhľadom na to, že sa nachádzala iba kúsok od centra a od rodného domu Wolfganga Amadea Mozarta. Uvažovala, že možno len vystihla pokojnejší deň. A možno za to jednoducho mohol chlad. Ostré slnko sa odrážalo od snehu a oslepovalo chodcov. Vzduch bol mrazivý.

Vysoký dom s vežičkou našla ešte prv, ako si adresu overila číslom na ňom. Zuza jej dala dobré inštrukcie. Ťažký nákup si prehodila do druhej ruky a z vrečka vybrala kľúče od vchodu. Napadlo jej, čo povie, keď stretne nejakých susedov. Zuza ju varovala, že stará pani má podobne starých susedov, ktorí si cudzincov poriadne obzrú a ťahajú z nich, kto sú, čo sú a čo tu chcú.

Vyšla na poschodie a pokúšala sa nerobiť hluk, čo bolo ťažké, keďže igelitka šušťala s každým jej krokom. Napokon zastala pred bielymi dverami a odhodlane zaklopala. Chcela to mať čím skôr za sebou a venovať sa piatkovým plánom. Kým zaklopala znovu, podľa Zuziných inštrukcií na chvíľu počkala. Napokon za dverami začula kroky. Mysľou už bola kdesi ďaleko. Len čo jej sesterica vyrieši školské povinnosti, na ktoré zabudla a kvôli ktorým ju musela v tejto veci zastúpiť, vezme ju konečne na prehliadku mesta a večer na diskotéku. Zuza bola dobrovoľníčkou v centre pre

seniorov. Pomáhala s rôznymi vecami a jednou z nich boli i nákupy. Pavlína prišla na pár dní pozrieť sesternicu, nepočítala však s tým, že ju bude musieť zastupovať. Zuza bola v prvom ročníku na vysokej škole a piatky mala v rozvrhu voľnejšie, preto si mohla dovoliť pomáhať. Keďže študovala sociálnu prácu, boli to zároveň dobré body k štúdiu.

Na základe zoznamu vždy urobila nákup a odniesla ho na konkrétnu adresu. Starí ľudia boli družní, väčšinou osamelí, a tak sa ju pokúšali chvíľu vo svojich životoch zadržať. Lenže táto... varovala Zuza... táto je celkom iná.

„Konečne ste tu,“ bolo prvé, čím ju stará pani, ktorá otvorila dvere, počastovala.

„Guten... Tag...“ hlesla, lenže druhé slovo vošlo už do prázdnych dverí. Frau Lundwallová bola veľmi zvláštna stará dáma. Pavlína si spomenula, čo jej sesternica o nej hovorila.

„Zdá sa mi, že má len dva typy nálad. Naštvanú a tichú.“

Vošla dnu a zatvorila za sebou dvere. Nasledovala starú paniu do kuchyne a pomaly začala vykladať nákup.

„Zu... ehm, Susanne sa ešte raz ospravedľňuje, musela ísť na fakultu, lebo...“

„Vy nie ste Rakúšanka,“ prerušila ju odrazu Frau Lundwallová, siahla po cigaretách, ktoré už boli vyložené z tašky na stole, a s námahou sa práve posadila na stoličku v malej kuchyni. Zapálila si cigaretu a s akýmsi uspokojením vyfúkla dym. Možno to nebolo náladou, možno jej len chýbal nikotín, uvažovala Pavlína.

„Ehm... nein, no myslela som si, že po nemecky viem celkom dobre,“ uškrnula sa útrpne.

„Iste,“ vyfúkla znova dym a vyčarila čosi, čo sa dalo považovať za úsmev. Pavlíne neušlo to fluidum, ktoré sa okolo panej vznášalo spolu s cigaretovým dymom. I to jej Zuza povedala. Táto pani mala charizmu. Veľkú charizmu. Ktovie, akou bola zamlada. Vlasy jej síce zošediveli a už sa ani nelíčila, stále v nej však ostala akási

gracióznosť a šarm. Dokonca aj spôsob, akým fajčila, sedela či rozprávala, prezrádza istý stupeň nadradenosti. Možno bola potomkom schudobnenej šľachty, rozvíjala Pavlína ďalej svoje teórie. „Ale výslovnosť vás prezradila.“

„Verím, že Susanne ma doučí, a kým tu budem... budem sa snažiť hovoriť iba po nemecky, aby som sa zlepšila.“

„Ste priateľky?“

„Sesternice. Prišla som ju pozrieť, teraz, keď sa to dá.“

„Odkiaľ,“ zaujímala sa, no Pavlíne neušlo, že je to iba zdvorilostná konverzácia, kým vykladá nákup do chladničky i potravinovej skrinky.

„Aus Prag.“

„Prag...“ vyslovila pomaly a s akousi zmesou emócií na pozadí. Jednou z nich bolo určite mierne pohrdanie, rozhodne zmiešané s nepriznanou bolesťou. Chvíľu sa v kuchyni vznášal len ťažký dych ženy, jej poťahovanie z cigarety a zvuky Pavlíninho hrkotania a šušťania s položkami nákupu. Napokon sa žena ozvala znova. „Pokoje sa pýtajte, cítim vaše otázky na hony. Som pristará na to, aby sa ma ešte dotkli. Nech to máme čím skôr za sebou.“

„No... iste som sa vás nechcela nijako dotknúť,“ ospravedlnila sa a zahryzla si do pery. Pokúšala sa prezerať si ju nenápadne, no asi jej to nevyšlo.

„Uvažujem, či ste šľachtická, lebo máte v sebe akúsi noblesu starých čias. Muži sa museli o vás biť. A máte naozaj nádhernú sukňu!“ Pavlína odložila pečivo do potravinovej skrinky a bezprostredne sa posadila oproti starej panej. Taká bola, mala pochabú povahu mladého človeka.

„Sukňu?“ Starej dáme očividne vzala všetky slová. „Mám ju už dlho.“

„Vyzerá veľmi kvalitne. Predpokladám, že je to pravý zamat a aj šitie prezrádza prácu zručnej krajčírky. Nepôsobí konfekčne, je to výrobok na mieru. Uhádla som, však?“ usmiala sa. Žena jej úsmev

neopätovala. Pomaly fajčila cigaretu a premeriavala si mladé dievča skúmavým pohľadom. Chvíľu vyzerala, že sa nechápavo rozosmeje.

„Ste milá, ďakujem,“ povedala napokon a odvrátila pohľad.

„Môžem pre vás ešte niečo urobiť? Asi by som vám najradšej vliezla do šatníka, predpokladám, že ste veľkou znalkyňou módy a nevyhodili ste absolútne úžasné kúsky predvojnovkej éry, no to sa nepatrí,“ vysypala jedným dychom. Nálada starej panej sa viditeľne zmenila. Pery prezradili, že by sa chcela pousmiať, no rozum tento nápad okamžite zamietol. Zuza ju varovala, že má dni, keď je mrzutá, nezhovorčivá a poriadne ostrá, a v iné je zas tichá, zamyslená s pohľadom *tak sto rokov dozadu*. A väčšinou opitá. Lenže túto náladu, ktorú mala pani dnes, Zuza nespomenula.

„Súčasná móda si nepotrpí na oblečenie minulosti. Prečo to zaujíma vás?“ opýtala sa, zapálila si novú cigaretu a siahla po fľaši fernetu na stole medzi nimi. Naliala si do nízkeho krištáľového pohára a odpila si. Pavlína si opäť zahryzla do pery, takmer sa jej spýtala, či by jej nemohla urobiť čaj alebo kávu. Mohlo jej to však napadnúť, veď v taške doniesla tri ďalšie fľaše, preto bola tak ne-normálne ťažká. Aký osud má za sebou táto žena? Očividne nemá nikoho, kto by sa o ňu v jej vysokom veku staral, a spomienky či starobu zalieva alkoholom. Zuza spomínala, že iní starkí boli zhovorčivejší. Očividne tu vždy len vyložila nákup a pratala sa preč. Ani Pavlínu nezaujímal ľudské osudy, zaujala ju skladaná sukňa a distingvovanosť jej nositeľky.

„Móda sa často opakuje, verím, že mnoho vecí znova dostane slovo. Navyše chcem študovať módné návrhárstvo. Som tak trochu profesionálne zdeformovaná. Túžim sa dostať na univerzitu do Berlína.“

Opäť sa na chvíľu rozhostilo ticho.

„Ehm... tak teda... asi by som mala ísť.“

„Zústaňte. Nemám mnoho príležitostí mlúvit s krajany o niečom inom než o válke a všem, čo s ní souvisí.“

Pavlna vypúlila oči a otvorila ústa ako ryba na suchu.

„Vy ste... Česka?“

„Od narodenia. Až do smrti,“ povedala pevne, ale v tých slovách niečo bolo. Niečo, čo Pavlna nemala šancu rozlúštiť. Žena zahasila cigaretu a pomaly vstala. „Tak poďte.“

Dievčina sa postavila, no netušila, či ju stará pani ide vyprevadiť ku dverám, alebo jej niečo ukázať. Nasledovala ju predsieňou, kde sa vznášal typický pach bytov starých ľudí, ale zmiešaný so ženiným parfumom. Stále to bola dáma.

Žena otvorila dvere do obývacej izby a Pavlna mala čo robiť, aby detinsky nezhíkla. V tej miestnosti bolo tak veľa vecí. Starožitnosti, brúsené vázy, zopár ledabolo položených šperkov pod lampami s krásnymi tienidlami si všimla až potom, čo pohľadom zavadila o mnoho čiernobielych fotografií. Preletela ich však pohľadom, lebo jej oči pritiahlo čosi úžasné. Ani nedýchala, keď prešla izbou k vysokým starožitným skriniam, na ktorých boli na hodváboch potiahnutých ramienkach pověšané nádherné prvorepublikové róby. Prstami siahla po staroručovom tyle na sukni a nabehli jej zimomriavky. Očami priam s bážňou pohládala bohaté zdobenie staroručových šiat, keď za sebou začula ďalšie šťuknutie zapaľovača. Závan fernetu sa jej v nose zmiešal s dymom, parfumom i čímisi, čo sa už nedalo identifikovať, čo sálalo z rób pred ňou. Priam cítila závan starých čias, ktoré odišli a už sa nikdy nevrátia. Siahla po ďalších. Smaragdovozelený hodváb tiekol jej dlaňami ako nežná rieka. Šaty mali tenučké ramienka a boli dômyselne strihané v páse. Vďaka hlbokému výstrihu na chrbte, ale aj rozparku vpredu na dlhej sukni musela ich nositeľka dosiahnuť absolútnu pozornosť všetkých, ktorí ju zbadali, len čo v tých šatách kamsi vošla.

„Tie som mala rada,“ začula za sebou. „Boli a stále sú neuveriteľne čarovné. Leila mala schopnosť vytvoriť nezabudnuteľné veci. Dodnes sa mi zdá, že látkou tečie mágia.“

Za Pavlínou náhle vrzli perá bordového divána a jej odrazu došlo, že toto zrejme nie je obyčajná žena, a hoci mala horúcu hlavu a ústa jej hovorili ešte skôr, ako si to myseľ rozmyslela, zahryzla si do pery a rozhladla sa predtým, než by hocičo ďalšie vypustila z úst. Čiernobiele fotografie pritiahli jej pohľad ako magnet a odrazu nič nebolo dôležitejšie ako ony. Musela zadržať dych, keď si o niekoľko minút uvedomila, že na mnohých fotkách je jediná tvár. Mladá krásna tvár z prvorepublikových čias, z ktorých pochádzajú i tieto slávnostné róby. Známa tvár.

Mimovoľne jej ruky vyleteli k ústam.

„Už dávno sa mi nepodarilo nikoho ohúriť. Myslela som si, že každý v tomto okolí už vie, kto som. Novinári sa mi tu v poslednom čase striedajú ako na bežiacom páse.“ Vyslovila to síce ako sťažnosť, no bolo vidieť, že ju záujem aj po rokoch veľmi teší. *Zuza spadne z nôh!* napadlo Pavlíne. Zrejme sa tu ozaj nikdy nezdržala dosť dlho na to, aby zistila, kto je v skutočnosti táto žena.

Ako v tranze podišla k stolíku, na ktorom sa nachádzali pod lampou dve fotografie. Na jednej z nich bola žena, s ktorou tu sedela, a na druhej... tá istá, no vedľa nej stál ktosi ďalší. Siahla po prvej, nepremýšľajúc, či je to slušné.

„Neverím,“ vydýchla Pavlína napokon. „To je z natáčania *Barkaroly*, rok 1935,“ povedala roztraseným hlasom. Kým sledovala tvár na fotografii, vyschlo jej v ústach a ona zbierala odvahu zodvihnúť oči a pozrieť sa na tú istú tvár, len po mnohých desaťročiach od vyhotovenia snímky, ktorú držala v rukách. Na ženu, v ktorej byte sedela. Na Lídu Baarovú. Ženu s vráskavou tvárou a so stareckými škvrnami na pokožke, ktorá fajčila jednu cigaretu za druhou a k perám si na striedačku prikladala pohár s fernetom.

„Poznáte *Barkarolu*?“ šokovane prehovorila Frau Lundwallová, ktorej identitu Pavlína pred chvíľou odhalila.

„*Barkarolu*? Poznám všetky filmy, vaše róby...“ Udivene jej pohľad preskočil späť na ružové šaty, ktoré ešte pred chvíľou držala

v rukách, a v tejto chvíli sa jej všetky súvislosti spojili dokopy. „Na konci strednej som písala prácu. O odievaní v Prvej republike. Tie šaty...“ hlesla. „Sú slávne ako vy, dostali ste ich od...“ zasekla sa, prehltna.

„No len to povedzte. Však ho už dávno strávila zem. Mohla by aj to ostatné,“ dodala s akousi trpkosťou v hlase a vrásky sa jej prehĺbili. Pavlíne mimovoľne napadlo, že by dala všetko za to, čo práve teraz Lída Baarová v spomienkach vidí. Ministra propagandy? Ich vzťah? Alebo všetko ostatné, čo so sebou priniesol a ešte stále prináša? Bola to stará žena. Blížila sa k osemdesiatke a ten vzťah sa za ňou ťahal ako smolný príznak z minulosti. Všetky jej filmy, všetko, čo natočila, celá jej sláva padali pod tým menom. Joseph Goebbels. Táto láska ju pripravila o všetko. Navždy. Stálo to za to? Sledovala starnúcu tvár. Odrážali sa na nej emócie. Hnev, zúfalstvo, ľútosť, všetko dokopy. Lutovala? Ak áno, tak čo? Vzťah či to, čo jej dal a vzal?

„Nie je to veľmi fér,“ odvážila sa prehovoriť.

Lída Baarová zažmurkala, vyfúkla dym a otočila pohľad za hlasom. Akoby sa priveľmi stratila v spomienkach a zabudla, že má návštevu. Namrzené siahla po poháriku.

„Asi by ste mali ísť,“ zahundrala.

„Mám dvadsať,“ ozvala sa Pavlína, lebo nadobudla pocit, že to musí povedať. Prejaviť solidárnosť, spolupatričnosť starej žene, ktorá pyká celý život za to, že ako mladučka bola hlúpa a milovala nesprávneho muža. „Ako vy vtedy. Kde vlastne berú tú drzosť vyčítať vám niečo, čo sa stalo v minulom storočí? Je predsa vecou každého človeka, koho bude milovať. A spovedať sa z toho ešte o mnoho desaťročí neskôr jednoducho nie je fér,“ rozhorčila sa Pavlína hnevom mladého neskúseného človeka. „Je len smolou nás žien, že nás, bohužiaľ, priťahujú tieto nebezpečné typy. Zvlášť ak majú moc.“

Nebola si istá, či ju Lída ešte počúva. Nedívala sa na ňu, fajčila už asi desiatu cigaretu, odkedy sem prišla, a pila asi tretí pohár

fernetu. Ostal z nej už len tieň slávnej a očarujúcej herečky. Vedela, čo sa o nej hovorí. Že svojím vzťahom stiahla do blata celú svoju rodinu. Na druhej fotke pod lampou boli dve vysmiate dievčatá. Lída a jej sestra Zorka.

„Moc,“ zopakovala odrazu Lída len posledné slovo. „Prečo sa na neho... vlastne nepýtate?“ plietol sa jej jazyk a Pavlína sa zdalo, že jej každú chvíľu vypadne z ruky cigareta. „Každého to zaujíma. Každý to chce vedieť. Prečo on? Prečo ja... ach...“ mávla rukou, akoby odháňala nepodstatné spomienky. Potiahla si z cigarety. „Už ma unavuje hovoriť o tom.“

„Nechcem to vedieť, je to vaša vec. Pokiaľ viem, rozišli ste sa ešte pred vojnou, takže aj absurdné obvinenia z vlastizrady sú scestné.“

„Vlastne to mohlo byť ešte horšie,“ zasmiala sa zrazu smiechom opitého človeka. Po chvíli utíchol a ona sa znova tvárila mrzuto. Ktovie, aké spomienky jej bežali v mysli. Pavlína nemohla vedieť, že sa jej vracajú staré obrázky, minulosť, tváre, ktoré sú už súčasťou jej vlastných i svetových dejín, všetko korunované slovom Hollywood. Mohlo to byť inak. Všetko mohlo byť inak, keby ten kontrakt vtedy podpísala. Lenže vtedy bolo niečo, čo chcela viac. Láska je strašná vec!

„Mali by ste ísť,“ vytisla zo seba stará pani a Pavlína videla, že jej alkohol priviera viečka. Pomaly vstala. Rozhliadla sa po izbe, po spomienkach, s ktorými Lída stále žila, a napokon opustila jej byt. Cítila ľútosť. Kedysi to bola slávna a krásna žena. Muži jej ležali pri nohách, natočila skvelé filmy. A nič z toho vlastne nie je podstatné. Pavlína bežala dole schodmi a mračila sa. Chápala ju obyčajnou solidaritou mladého človeka.

Napokon vybehla do studeného dňa a Lídu Baarovú s jej strašakmi z minulosti nechala za sebou.

„Babi, neuveríš, čo sa mi stalo v Salzburgu!“
 Rozjarená Pavlína sa hodila do kresla neďaleko starkej v jej malom byte na Hradčanoch. Voňala v ňom bábovka. Pavlína starká milovala pečenie. Až do odchodu do dôchodku pracovala v hoteli Malá Strana ako vedúca jedálne. Pavlína sedela v kresle v jej útulnej obývačke s výhľadom na Pražský hrad. Panovalo neďefné popoludnie a Pavlína vtedy rada navštevovala starkú. Dedo si ako zvyčajne ustlal na diváne v kuchyni, pričom počúval rozhlas. Deň bol studený a od rána sa kopili nové mraky. Pavlína to stihla pred metelicou. Teraz sledovala, ako za oknom začalo snežiť.

Tešila sa, že starkú ohúri. Dívala sa na jej milú tvár poznačenú vráskami. Mala v nej vrytý celý svoj dobrý život. Ako dvadsaťpäťročná sa vydala za jej dedka. Vychovali dve deti a teraz sa tešia z vnúčat. Pavlína sa nad tým nikdy nezamýšľala, vlastne až doteraz. Keď videla Lídu a uvedomila si, že nie každému je dopriata pokojná staroba v kruhu rodiny.

„Viem,“ odvetila odrazu starká, čo Pavlínu udivilo. Pozrela do jej láskavých hnedých očí na stále peknej tvári orámovanej bielymi vlasmi. „Mama mi to už povedala.“

Pavlína sledovala starkú a zasa by dala všetko za to, aby videla, čo jej teraz beží v mysli.

„Ty si ju poznala!“ zvolala prorocky. „Vtedy... dávno... určite sa sem-tam zjavila v hoteli s nejakým sexi chlapom. Alebo s kamarátkami herečkami. A vy ste špehovali z kuchyne.“ Pavlíne svietili oči.

„Táradlo,“ zahriakla ju starká. „V tom hoteli sme sa nikdy nestretli.“

„Tak?“ Vnučka na nej visela očami. Chvíľu sa na seba len pozerali a potom jej stará mama uhla pohľadom a sťažka vzdychla. „Poznali ste sa? Boli ste kamošky!?“ bola zvedavá Pavlína.

„Prestaň už. Dúfala som, že sa k tejto časti svojho života už nebudem musieť vrátiť. Nevie o tom ani tvoja mama,“ poznamenala, vstala z kresla a z jednej zo zásuviek starožitného sekretára vytiahla fotoalbum. Posadila sa na gauč a Pavlína k nej okamžite skočila.

„Páni!“ zvolala šokovane, len čo starká otvorila prvú stranu. „Tento album som nikdy nevidela.“

„Lebo som ho skryla a tvárim sa, že neexistuje,“ povedala, čo Pavlínu rozosmialo.

„Nechápem prečo. Vyzeráš super,“ upriamila pozornosť na mladé dievča na čiernobielej fotke. „Podľa účesu, šiat i mejkapu to odhadujem na tridsiate roky.“

„Presne. Konkrétne 1938. V tomto albume je len niekoľko fotiek. Krátka kapitola v mojom živote.“ Otočila stránku a Pavlína zvýskla.

„Lucerna! Určite to bolo fotené v bare Lucerna!“

„Nekrič, zobudíš deda,“ zahriakla ju a Pavlína si priložila ruku na ústa.

„Babi!“ vyslovila potichu, keď si uvedomila, kto je na fotografii. Pozrela na starkú, na fotku a znova na starkú. „To je Adina Mandlová. A tento tu... nie je to ten herec, ktorý hral Kristiana?“

„Hej. Olda Nový.“

„Olda?“ uškrnula sa. „Poznala si ich... vlastne to vyzerá, ako keby ste boli priatelia.“

„Bolo to tak dávno, že to už asi nie je ani pravda.“

Znova otočila stránku.

„Toto je Nataša Gollová a Olda. To už bolo za protektorátu.“

„Babi, počkaj. Toto vyzerá ako scéna. Fotila si sa s nimi počas natáčania filmu. Ale vyzeráš...“

„Bol to film *Eva tropí hlouposti*. Natáčali ho pod iným názvom. *Přenechte to Zuzaně* v barrandovských ateliéroch. Všetko, i stro-
my za oknom, bolo umelé. Celé to trvalo asi dva týždne. Mala som

čerstvých osemnásť a dostala som tam malú rolu na večierku vo vile Záhorských. A to boli veru veľké hviezdy. Tešila som sa, že sme si mohli urobiť spoločnú fotografiu. Mám na to pekné spomienky,“ pousmiala sa.

„Chceš mi povedať, že si... že si bola herečka?“

„Veru bola,“ pohladila fotku. „Bol to prvý ozajstný film, v ktorom som si zahrala. Točil to slávny Mac Frič. Bol to fešák. A hrala tam i Adina.“

Pavlíne znova padol pohľad na album.

„Toto je film zo štyridsiateho prvého s názvom *Hotel Modrá hvězda*. Hrala som barovú tanečnicu.“

„Nádherne šaty,“ hlesla Pavlína, lebo na viac sa nezmohla. Len civela na mladú ženu s dobovým účesom, tmavými perami, v krásnych šatách s odhalenými plecami, v ktorej črtách mladučkej tváre ťažko spoznávala vlastnú starkú. „Fakt si hrala vo filme s Adinou Mandlovou? A toto...“ ukázala šokovane na ďalšiu fotografiu, ktorá vyzerala, akoby bola vyhotovená na nejakom večierku. „To je Jaroslav Marvan? A... Hugo Haas? V škole sme pozerali filmy kvôli odevom. Vážne si ich všetkých poznala? Prečo si prestala hrať? A kedy?“

„Po vojne, keď som sa zoznámila s tvojím dedom, som už nehrala.“

„Zakázal ti to?“

„Netáraj hlúposti. Dodnes to nevie.“

Otočila stránku. Pavlína zmĺkla. Na niekoľkých ďalších fotkách bola jej starká s inými ľuďmi, ktorých Pavlína nepoznala, no začala sa medzi nimi objavovať ešte jedna mladá žena. Videla ju nedávno. Na fotke v byte Lídy Baarovej.

„Toto je Zorka Babková. Nevidela som tie fotky odvtedy, čo sa to stalo,“ zosmutnela. „Bola to moja najlepšia priateľka,“ vyšlo z nej a Pavlíne sa zdalo, že tie slová v sebe držala príliš dlho. „Nikdy som nechcela byť herečkou. Len ma zlákal ten veľký lesklý svet.“

Streli sme sa v ľudovom divadle Urania. Hrala v hre *Štyri dievčatka*. Môj strýko Lojza im robil kulisy a ja som za ním niekedy zašla. Potrebovali obsadiť malú rolu, ani som nič nehovorila. Zorka však mohla byť veľká herečka. Mala na to väčšie predpoklady aj viac talentu ako jej staršia sestra. Trpela však depresiami, veľmi sa podceňovala, hladovala, lebo si myslela, že je tučná, a tak som ju často navštevovala v ktoromsi sanatóriu. Zorka bola ľavičiarka a koniec vojny ju zlomil. Všet, Lídu obvinili z kolaborácie. Celá rodina mala problémy. Ich mama dostala infarkt priamo počas výsluchu a Zorka to neunesla. Kvôli Líde ju opustil snúbenec a herec Václav Vydra ju nepustil do divadla, v ktorom vtedy hrávala. Povedal, že sestra Lídy Baarovej nemá čo robiť medzi českými hercami. To bola pre Zorku posledná kvapka. Skočila z balkóna ich domu.“

„Tej vily na Hanspaulke?!“ vytreštila Pavlína oči a neušlo jej, že starká si utiera slzy.

„Áno, zomrela pri prevoze do nemocnice. Skoro všetci herci mali po vojne veľké problémy. Zavreli Vlastu Buriana, Adinu... boli to ťažké časy.“ Otočila stránku, na ktorej bola posledná fotka, hoci stránok v albume bolo ešte dosť. „Ach, takmer som zabudla, že mám aj túto.“

„To je Lída?“ ukázala prstom Pavlína na čiernobiely obrázok štyroch mladých žien na Karlovom moste. Za nimi sa týčil Pražský hrad.

„Leto 1938. Áno, to je Lída Baarová, vedľa nej Zorka, ja a toto je Leila.“

„Herečka?“

„Nie. Leila Larischová bola výnimočná módna návrhárka. Obľiekala hviezdy filmu a šiť si u nej nechávala i Nina, manželka Vlastu Buriana. Nespomenula som si na ňu aspoň päťdesiat rokov.“

„Aj Lída ju spomínala. Má od nej nádherné šaty. Pôsobí inak ako vy všetky,“ všimla si Pavlína. Stáli blízko pri sebe, no len Leila skláňala hlavu, a tak ju malý klobúčik viac zakrýval. A na prvý

pohľad mala dlhšie vlasy ako ostatné ženy na fotke. I jej šaty... celá pôsobila svojsky. No originálne a výnimočne.

„Nerada sa fotila. Bola hanblivá. Plachá a utiahnutá. Najistejšie sa cítila pri šití. Bola to zvláštna žena, tajomná. I jej muž. Nikolas.“

„Čo sa s ňou stalo? Preberali sme niekoľko známych návrhárok z tých čias a o nej počujem prvý raz.“

„Vlastne neviem. Spomínam si na ňu i na Nikolasa. Obaja boli nevyrazní, priam nudní na tú dobu,“ pousmiala sa starká figliarsky.

„Nudní?“ nechápala Pavlína.

„No, povedzme, že tie filmy, ktoré hltáš kvôli škole, zďaleka neukazujú realitu tých čias. Boli...“ Zasnívala sa. Áno, to bolo to správne slovo. Na tvári sa jej usadil úsmev a bolo vidieť, že sa díva do akýchsi šťastných spomienok. „Živé, rebelské, turbulentné, žiarivé. Život bol taký rýchly... Boli sme mladí a robili sme všeličo... ako iní mladí.“

„Babi,“ hodila Pavlína grimasu. „Chceš povedať, že si skúsila aj kokaín?“ pohliadla na ňu šokovane. Čítala o prvorepublikových časoch, o divokých večierkoch, nemanželských deťoch, potratoch, litroch alkoholu aj neverách.

Stará mama len pokrčila plecami a Pavlína zhíkla.

„A aj si mala niečo s niektorým z tých prvorepublikových sexi mužov?“

Rozosmiala ju.

„Mala! Tak s kým?“

Namiesto odpovede nalistovala stránku.

„Hugo Haas!?“

„Preboha, buď ticho! A nehovor to dedovi,“ požiadala ju a ztvorila album. „Nadnes spomínania stačí.“

„Nedopovedala si mi, čo sa stalo s Leilou. A Nikolasom.“

Vzdychla a zamyslela sa. „Neviem. Zmizli. Ešte pred vojnou. Vtedy, keď...“ vyzerala, že si na niečo spomenula. „Keď sa zjavil ten Nemec... Friedrich. Netušili sme, čo robí v Prahe, a povrávalo sa

všeličo. Klebety nemali konca. Hovorilo sa, že má niečo s filmom. Bol čudný a pôsobil nebezpečne. A tiež bol nespooločenský. Nikam nechodil, málokedy sa ukazoval. Neustále sa tváril, ako keby ho do Prahy poslali za trest. A Nikolasa...“ znova sa jej na tvári usadila spomienka, na ktorú sa rozpomätala práve teraz. „Odviedlo ho gestapo. A ona potom zmizla. Možno ušla. A Friedrich odišiel.“

„Nemohli odísť spolu?“

Pokrčila plecami. „Vravím, že bola plachá. A on bol ako tank.“

„No ak bol pekný... ženy priťahujú nebezpeční, mocní muži. I Lída je toho dôkazom.“

„Pche, Lída? Bola hlúpa a sebecká. Kašlala na to, čo sa okolo nej deje. Veľa ľudí jej povedalo, že stiahne rodinu do pekla. Nedbala na to. Šla cez mŕtvolu. Driapala sa na vrchol, chcela ísť čoraz vyššie, na ľuďoch ju zaujímal len ich spoločenský status. Mala iba krásnu tvár a na tom stávala. A to je, dievča moje, veľmi málo!“

„Babi, pokoj. Zobudíš deda.“

„Prepáč, rozohnila som sa. No nemám ju rada. Kvôli Zorke. Áno, som zaujatá,“ rýchlo skočila vnučke do reči.

„Mala iba dvadsať, babi. Ako ja teraz. Nemyslíš, že ju osud vytrestal potom dosť?“

„Vytrestal? A ako? Mamu porazilo pri výsluchu, otec zachráňoval nepodarenú dcéru a Zorka...“ stisla starká pery. „Po vojne Lída hrala ďalej. V zahraničí. Čert ber rodinu. Šla si za svojím. Lída mohla tomu celému zabrániť. Lenže minister propagandy bol hold minister propagandy. Vysoké postavenie i jeho moc jej zatemnili zdravý úsudok.“

„Možno to celé ľutuje. Teraz...“

Starká stíchla. Pavlíne sa však zdalo, že si to myslí tiež.

„Ja ju vlastne nechcem súdiť. Nemám na to právo,“ prehovorila napokon. „Tie časy boli ťažké. A láska je veru taká... Nevypočítateľná. Možno i Leila urobila nejaké zlé rozhodnutie. Kto vie, čo sa s ňou stalo. Mali sme ju radi,“ pousmiala sa. „Bola to taká